

ժամանում են հասարակութեան խաւերում։
Ուրախութեան և ոգկորութեան չափ չը
կայ։ զատաւուր սուս ուս ուս ուս ուս
լով բազմապատկվում է։ Մնում է Սամազ
խանին պատճել, որի երեսից մեծապէս
տուժեց և դեռ տուժում է Թաւրիզը թան-
գործեան մէջ։
Վաստանելի աղբիւրներից լսեցի, որ այս
երկու օրերում տիրահաչակ Ռահիմ խանը
խեղզաման է եղել քանառում։
Հոգու մեծ բաւականութեամբ յայտնում
եմ «Մշակի» ընթերցողներին, որ Մարա-
ղայի նորընտիր հոգաբարձական խորհուր-
դը յետ է առել իր հրաժարականը և գոր-
ծում է եռանդով։ Ուսումնաբանը բաց են
արել, և վարձվել են արդէն ուսուցիչներ։
Հասարակութեան անդամների թերութիւնը
ծաղկելուց յետոյ, անշատութէն կը գովենք
պարի եռանդն ու օգտակար գործը։

ԱՐՁԱԿԱՆՔՆԵՐ ԹԻՒՐԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ
Վան, Դ սեպտեմբերի
«Երկարագութիւրք կառավարութիւնն է լ
ոչնչով չէ տարբերվում համեղական կառա-
լարութիւնից»—ասել էի նախորդ թղթակ-
ցութիւնովս, տալիս եմ այժմ ուրեց փաս-
ուեր էլ: Ահա չորս տարի է ինչ վասպու-
ականում աւազակ Միք-Միք ու Սայիդի

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԻՐԱԿԱՍՈՒԹԵԱՆՑ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ*)
—
ԷԶՄԻԱԾԻՆ ԵՒ ՍԻԾ
Գ.

բաւական է աչք նետել Սսիր կաթողիկո-
ին ութիւն առաջարկութեանց վրայ և տես-
ել, թէ երչար տարիներ էջմիածնի և Սսի-
րիոռող և պետդ թշնամական յարաբերութիւն-
երը — յարաբերութեանց ձգտեալ վիճակը և
իրար բանազբելու, հակաթոռ հոչակելու
ափ մոլեգիս ատելութիւնները — իրաւա-
ական հինչ բարձր, կենսական և կարե-
որ բաներ են եղեր...: Ու բարեբազբու-
թիւն մը համարելու է, որ մեր կրօնապե-
տից ձգտեալ այս կացութիւնը՝ աթոռնե-
էն տարբերութեան նման՝ կրօնական հեր-
ուած մը ևս առաջացուցած չէ անցե-
յն մէջ:

Բայց յամնայն զէպս Սահակ կաթողի-
ոսին ստորագրութեան ներքեւ «իրաւա-
ական», «անլուծելի» և «կնճռոտ» ինդիր
ոչուածները՝ այնքան պարզացած են,
անեւ աննախառած, ուստի առաջառինե-

հրոսակախմբերը երևացել են ու գործում են, առաջ բերելով անթիւ աւերներ ու պահպանութիւններ կ. Պօլսի կառավարութիւնը խիստ հրամաններ է տալիս հետապնդելու և անպատճառ ձիրբակալելու աւագակներին, բայց այդ չէ աշողվում. նըրանք չեն ձերբակալվում, այլ մինչեւ անգամ աւելի յանդգնում են և համարձակ գործում, որովհետեւ գիտեն, թէ այդ հրամանները լուրջ բնաւորութիւն չեն կրում: Անեկդոտներ են խօսվում նրանց գործունեութեան մասին: Աւագակախումբը մըսում է մի որեէ գիւղում, այնտեղ մնում է միշերկու օրով. ոստիկանութեանը իմաց են տալիս, որ Միք-Մհէն այսինչ գիւղումն է, բայց նա զանդագում է, երկար հարց ու փորձ է անում լրատուին. վերջի վերջոյ ոստիկանութիւնը շարժվում է, բայց փոխանակ ուղղակի նոյն գիւղը երթալու՝ գնում է հարեան գիւղը, նրանից մի ուրիշը և վերջի վերջոյ այն գիւղը, ուր նրանք գտնվում են, բայց մի երկու օր անց է կացել ու աւագակախումբը արդէն հեռացել՝ իր գործը աւարտելուց հետոյ Եւ ահա սպառնալիքներ, չարչարանքներ գիւղացիներին, թէ գուրք տեղ էք տալիս, պահպանում էք աւագակներին: ու ոստիկանութիւնը և նրա ձիերն էլ ուսումնակում են և ապա հեռանում, ինչպէս արել էին աւագակները:

Պատմում են, որ երբ աւագակախումբը մի որեէ գիւղումն է, այնտեղ անվախ մըսում է, կասկած չունենալով երբէք ոստիկանութեամբ հետամտութիւնից, որովհետեւ լստահ է, որ քանի աւագակախումբը գիւղումն է, ոստիկանութիւնը չի գայ, և այդ լստահութեամբ էլ խօսում է գիւղացիներին, թէ «մի վամենսաք, քանի մենք գիւղումն ենք, ոստիկաններ չեն գայ, այն ժամանակ կը գան, երբ մենք արդէն հեռացած ենք»: Ահա զալտնիքը թէ աւագակախմբերը ինչու չեն պատժվում և ինչու աշելի և աւելի յանդգնանում են:

Կայ մի ուրիշ պատճառ էլ որով այդ սաւագակախմբերդ չեն ձերբակալվում:

Յայտնի է, որ այդ աւագակախմբերի գործունէութիւնը հայերի դէմն է զլսաւուապէս. ձիշդ է, որ քիւրդ և թիւրք բնակութիւնն էլ անհանգիստ է լինում, բայց լինաւոր մնասը—կողոպուտ, սպանութիւն—ինում է հայերին, արդ՝ մտածում են ոստիկանները կամ նրանց գլխաւորները, «Միք-Մհէն անում է այս, ինչ հրամայել էր Հարիզը և ինչ անում էր համբական կառաւարութիւնը, այսինքն չնշել հայերին: Ինչ է պարտաւորում մեզ,—ասում են,—

այերի համար կրակի զցել մեր անձը,
անձն առնել գնդակների զո՞ն լինել գեա-
լէտք)»։ Իսկ սա ամբողջ թիւրք կազավա-
ռողների հոգեբանութիւնն է։ Աւազակ Սա-
փիքի մասին կառավարութիւնը աւելի հե-
տապնդումներ արեց, որովհետև նա զիտա-
րութիւն ունեցաւ աւելի թիւրքերին և
իւրգերին վլասելու, այն տրամաբանու-
թեամբ, թէ «մենք իսլամ Փէղայիներ ենք և
ուրամ ժողովրդի պարտականութիւնն է
եզ պահպանելու հոգմը»։ Վերջերումս Սա-
փիքի մասին աւելի սաստիկ հետապնդու-
թիւններ արեց կառավարութիւնը, որով-
ետև կասկածներ եղան, որ նա թէակցիայի
ողմակից է և այդ մտքով էլ պրօպական-
ա է անում քիւրգական շրջաններում և
տառավարութիւնը վախենում է, որ նա մի
տանգաւառը թշնամի է դառնում սահմանա-
րութեան։

ԱՐՄԱՆԱԿԱՐՈՒԹՅԱՆՑ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ ԹԻՒՐ-
ՔԱՀԱՅԵՐԻ Ս.ԶԳ. ԺՈՂՈՎԻ ԲԱՆԱԶԵՒԾԸ

աւելի ուշագրաւ կըլլան զանոնք լու-
ղու կոչուած աղքային պաշտօնական
սրձր մարմնոց իրարու վերաբերմաժը
ածած զգացումները, մտածութիւնները և
պենայութիւնները, որ թէե միշտ յորջոր-
ւած «էջմիածնական և սսական իրաւա-
ւթիւնք», աւելի կամ պակաս կը դառ-
ն ու կը վերածուին աթոռապետներուն
սնաւոր հաշիւններուն և ատելութեանց
սդիրներու՝ չկամութեանց, նախանձի,
կզմէկ չքաշելու, նուասաւցնելու և իրա-
ւ. գործը դժուարացնելու աղտոտ, մթին
ճգճիմ մեքենայութեանց:
Եթէ որոշապէս չգիտենք, թէ մեր նախնի
սրտիարքները և լուդանրական կաթողի-
սները ի՞նչ կը պահանջէին Սսէն, և թէ
ու վերջինս ի՞նչ տեսակ վերաբերմունքով
կը պատասխանէր անոնց, գէթ ներկայ
ոհակ կաթողիկոսին օրովը՝ անոր տարա-
յս չվերցնող հաշտարար ոգիին և համագ-
յին միաբանակցութեան սիրոյն ըլրած
նքերուն ու զոհողութեանց հանդէպ
լայ կեղրոնական վարչութեանց բռնած
ոլստ և արհամարհական ընթացքը մեզի
ըոյիշեաններէն զատ ուրիշ գաղափար մը
ներշնչելք:
Կիլիկիոյ կաթողիկոսը «վեհափառ» պէտք
անուանել եղեր, այլ «ամենապատիւ»:
ալ չեղաւ միւլքան շատ բաց ըլլալուն
«նորունակ» տեսակը:

Դիւրքաց Հայաստանում հայ տարբի վեա
արերմամբ գործադրվող հարստահարու-
թեան սփոտեմբ:

Այժմ՝ Կ. Պօլսից վերջին պօստով ստաց-
ած թիւրքահայ թերթերը տեղեկացնում
ն, որ ազգ. ժողովը սեպտ. 9-ին նորից է
բողովիկ և 90 երեսփոխանների մասնակ-
ութեամբ խորհրդակցել է հարստահարու-
թեանց խնդրի մասին թեր և դէմ վիճա-
ւանութիւններից և 4 ժամկայ խորհրդակ-
ութիւնից յետոյ ժողովը միաձայն ընդու-
մել է հետևեալ բանաձեր.

«Ժողովս օսմ. խորհրդարանին մատուցա-
ելի յիշատակադրի մասին ատենապետաց
իւտանին 12 մայիս 1909 թուակիր տեղե-
ագիրը, ինչպէս և ազգ. վարչութեան կող-
մէ բերուած յիշատակագրին առաջարկնե-
տ ամփոփումը նկատողութեան առնելով՝
ետ վիճաբանութեան կորոշ.

(1) Առ այժմ յետաձգել օսմ. խորհրդա-
րանի ըլլալիք դիմումը, մինչև որ ազգ.
վարչութիւնը չայտարարէ, թէ իր կողմէ
օսմ. կառավարութեան մօտ կատարուած
ժիմումները վերջնապէս ապարդիւն մնա-
յած են:

(2) Յանձնարարել ազգ. վարչութեան՝
ստենապետաց գիւտանի տեղեկագրին և իր
ժողովմէ ներկայացուած առաջարկներու ամ-
ենուման և այդ առթիւ ազգ. ժողովոյ մէջ
այտնուած տեսութեանց հիման վրայ, նոր
ապգու դիմում մը կատարել օսմ. կառավա-
րութեան մօտ, իրագործել տալու համար
սպանի անյետաձգելի պահանջները, որպէսու-
ի վերջ արուի հայաբնակ նահանգներու
էջ շարունակուող անապահովութեան և
արստահարութեանց»:

ՎՈՍՓՈՐԻ ԱՓԵՐԻՆ

Կ. Պօլիս, 6 սեպտեմբեր
Այս միջոցից Դաշնակցութեան պատգա-
ւորական ժողովը կը գումարուի Կ. Պօլ-
ոյ մէջ:

Կարծիք կայ, թէ իրենց առաջադրած
պատակին աւելի շուտով համարելու
ազգին ամեն խաւերուն միանգամայն
ատչելի ծրագրիր մը պարզելու համար ի-
ենց պլատֆորմէն իբր անմիջական գոր-
ադրելի նպատակ պիտի արտաքսեն մի-
ազգային ընկերվարական ծրագրէն ընդ-
րկուած մասերը և պիտի կանգնին աղ-
այսնական գետնի վրայ՝ միայն հեռաւոր
րագիր մը իբր ընդունելով ընկերվարու-
թեանը:

Ասիկա Դաշնակցութեան համար շատ խո-
ր յեղաշըում մը պիտի ըլլար, սակայն ինք-
նաբան անհաւատալի է, որ միայն իրու

ըոյց պէտք է համարել այս խօսքերը:
աշնակցութեան բոլոր խոշոր ներկայա-
ութիւնները ըրաց ռասար շատ ժամանակ-
ուած մը պիտի համարին այրել՝ ինչ որ
ոէկ կը պաշտէին այնքան ոգևորութեամբ
միայն իրենց անձնական արժանապատ-
ւթեան տեսակէտով պիտի պայքարին այդ
սպափարին դէմ, որ իրաւ է, թէ դաշ-
սկցականներու որոշ շրջանակի մը մէջ
ուննդ առած է և թերևս պիտի պաշտ-
անուի ալ պատգամաւորական ժողովին
չ, ինչպէս մամուլին մէջ արդէն իրը թէզ
աշտաղանուեցաւ։

Վկայ՝ Դարբինեան Աստում բանավէճը, որ
աշնակցութեան ծրագրին շուրջը 3—4 ա-
ններէ ի վեր կը մզուի, և որ դեռ քանի
օր առաջ վերջ գտաւ, այլևս պատգա-
ւորական ժողովին մէջ աւելի շատ ժողով
անձնակցողներով շարունակելու համար։
Նոյնպէս իրական բուռն տագնապ մը

յ և երկու որոշ կուտակցութիւն՝ Դաշը-
լցութեան մէջ, օսմ. կօմիտէին հետ
քուած համաձայնութեան մասին, այնպէս
«Աղատամարտ» հարկ տեսաւ տեղա-
ն Փրանչսական մամուլին մէջ տես-
ւած խզումի լուր մը հերքել՝ օսմանիան
միտէին զայրոյթը Գանչակցութեան
այ չհրաւիրելու համար։ Սպիկա զրոյց
այլ իրականութիւն։ Եւ շատ իրական

Հրատարակութեանց՝ Կիլիկիոյ կաթողիկութեան աեղը «այս-ինչը ընելու, այն-ը անկէ վեր դնելու է», «Պօլսոյ և Երուժամի պատրիարքութիւնքը Սսի աթոռէն ելի բարձր հոչակելու է»։ Եւ այն և այն «Տիտղոսի» և «Նախապատռութեանց» իւ պարզապէս, ինչ որ ազգին քշել կու-
յ իբր «իրաւասական» նուրբ, անքննին անհասանելիորէն կնճռուտ խնդիրներ։ Այս ոյթը, անձնական գծում հաշիւներու ի-
նելու «գործունէութիւնը» իւ լրումն գաթին հասաւ Օրմանեան սրբազնի տրիարքութեան Ժամանակ, և այնքան, Սսի վեհափառ հայրապետը կը ստիպուի զրել՝ ինչպէս միշտ՝ էջմիածնի ընդհան-
կան կաթողիկոսին պարզել։
Իհա հատուած մը այն պատասխանէն,
Հայրիկ կը գրէ տէր Սահակ կաթողիկուն այս գանգատներուն առթիւ, 26 ապ-
1907 թուականաւ և թիւ 782 պաշտօ-
դիրովը։
Նաև գիտութիւն լիցի Սիրեցեալ Եղբօրդ
ոռում, եթէ պատրիարքունք ս. Երուսա-
լի և Կ. Պօլսոյ չունին երբէք իրաւա-
թիւն և ձեռնհասութիւն նսեմացուցա-
գկոչումն և զախտզոս կաթողիկաին
կիրոյ ս. Աթոռոյն, զոր լրութիւն ազգիս
աչէ իրակ երկրորդ եկեղեցական Աթոռ
ն Կիլիկիոյ, յետ Ընդհանրական և Ա-

աւաստիքներ կան ապացուցանող թէ համասկան է, որ մեծամասնութիւնն կազմեն ատգամաւորական ժողովի այն անդամերը, որոնք խզման կողմն են: Միայն սա սյունի չէ, թէ պիտի կարենաց այդ մեծամասնութիւնը՝որ կը բարձկանայ մասնարապէս գաւառական ենթակօմիտէներու ատգամաւորներէն և արտասահմանի ներայացուցիչներէն—ողնոր իր համոզումնեուն վրայ: Ամեն պարագայի մէջ՝ վարչուեան գլուխ գտնուողները և Դաշնակցուիւնը իրը կթան կով շահագործողները նական է թէ իրենց իսկ անձնական շառուն համար պիտի պայքարին և պիտի աշխատին համոզել, որ պահպանուի այդ համայնութիւնը:

Տակաւին ամենուն մտքին մէջ թարմ է շահատակը այն վանդալական խաչակրուեան, որ երբեմն Դաշնակցութիւնը բացաւ Բիւզանդիոնի» դէմ, մասնաւորապէս անոր սմար, որ օսմանեան պետութեան վարիչ ժերու համատարած խաւարամտութեան էջ միայն կօմիտէին վրայ մի քիչ լուսարտ ազատականութեան մը հետքը տեսած անոր հետ համերաշխ երթալը հայ ազին համար նպաստաւոր համարած էր:

Այն ատեն Քէչեան անբաստանուեցաւ կօմիտէն ամսական առնող և զաւաճան:

Զորս օք յետոյ դաշնակցականները Քէշեանի պլատոնական համակրանքը դրակառապէս արտայայտեցին և դաշինք կոսկցին... քենց ծրագիրներուն հիմունին հակառակ բարերով մարմնոյ մը հետ... և այն զաղաքը, որ իրը դաւաճանութիւն ուրիշնեու շատ կը տեսնային, իրենք գործնակառապէս իրականացուցին օսմ. կօմիտէին ատարար սարքած աշխարհի ամենէն զամական ջարդերէն մէկուն—Աղանոյի սրդին՝ 20,000 զոհներուն արիւնէն գոյացած ճին քովէն առանց ուեէ սարսուոփի անցնողվէ:

Շահը և տրամաբանութիւնը և զգացուը միասին սպաննած էր իրենց մէջ:

Սակայն թիւրքերը, շատ աւելի վարպետ, ոյց բողոքի ոյժը նուազեցուցին, դաշնակցականները գործիք ընելով ազգը երկառակեցին և Դուրեկանի բողոքի հրաժարականը ետ կոչել տալու յաջողեցան, և երւ պատկառելի տարի շահեցան... հայերը օրելով և ոչինչ գործելով ի նպաստ հաց:

Դաշնակցականները, որոնք իրենց այս հարաշխութեամբ կը յուսային հողային նորոյն համար կարգադրութիւն մը ձեռք բերել և ասով աղքին գործ մը ցուցնել որպաշար յուսախար եղան, մանաւանդ երբ,

կ ի պ ա ռ ա կ լ ի բ ե ն ց տ ա ր ո ղ կ ո ւ ս ա կ ց ո ւ թ ե ա ն
տ ո ւ ն կ ց ա ծ հ ա մ ա ծ ն յ ն ո ւ թ ե ա ն , հ ա լ ա ծ ո ւ ի լ
ա ն ս պ ա ռ ն ե ր ո ւ մ է ջ է
Ս ս ի կ ա տ ո ա շ բ ե ր ա ւ ի բ ե ն ց շ ա ր ք ե ր ո ւ
ջ ի ս կ հ ա կ ա զ գ ե ց ո ւ թ ի մ ն մ ը և հ ի մ ա զ է
ի ս զ ո ւ մ հ ա կ ա մ է տ ո ր ո շ հ ո ս ա ն ք ի մ ը գ ո ւ
թ ի մ ն ը ա ն ժ խ տ ե լ ի է ։
Ե թ է խ զ ո ւ մ ը պ ա տ ա հ ի , Դ ա շ ն ա կ ց ո ւ թ ի ւ ն ը
ր կ պ ի տ ի ը լ լ ա յ ո ր ի բ ը ը ն դ գ ի մ ա զ ի ր
ր ծ է , և ա ս ի կ ա ա լ ո ր ք ա ն Դ ա շ ն ա կ ց ո ւ թ ե ա ն ,
յ ն ք ա ն Հ ա յ ա ս տ ա ն ի բ ն ա կ չ ո ւ թ ե ա ն հ ա մ ա ր
ւ ա զ վ տ ա ն գ ա ւ ո ր դ ի ր ք մ ը չ է ։ Ե թ է հ ա
ր ա շ ի ս ո ւ թ ի ւ ն ը պ ա հ պ ա ն է , ա զ գ ի ն ա ռ ջ կ ի ր
ո ր կ ա բ ե կ ո ւ թ ի ւ ն ը կ ր կ ի ն պ ի տ ի ը լ լ ա յ , զ ի
ս չ ն ա կ ց ո ւ թ ե ա ն ո ւ ր ի շ ը ա ն չ պ ի ս ա տ ե ս ը լ լ ա լ
ե լ լ ի ք , ե թ է ո չ լ ո ւ ո ւ հ ա ն գ ի ս ա տ ե ս ը լ լ ա լ
ո ր ո ւ ա յ ն խ օ դ ք ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր ո ւ ն , ո ր ո ն ք ո ւ զ
կ ի կ օ մ ի տ է ի ն կ ո ղ մ է կ ա մ ա ն ո ր ք ա շ ա
ո ւ թ ե ա մ բ ը կ ը ս ա ր ք ո ւ ի ն հ ա յ ո ւ ն դ է մ ։
Տ ե ն ս ե ն ք թ է մ ե ր պ օ լ ի տ ի կ ո ւ ս ե լ լ ը ի ն չ պ է ս

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹՅԻՆ

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱԽԱՌԻՑ

Արտադի, մայ Զերուժդ Սրբութեան վեանձութեամբ հայիլ յարտաքին ձեւակաթիւնս, որք ոչ բղխին ի բարենախանձուց»։

Հայրիկ իր սոյն վճռական, լուսամիտ և վերապահ տռութեամբ կը գրէ իր խորին ութեան շրջանին, երբ անդին Պօլոսոյ տրիարքարանը նոյնքան յամառ և անոդուելի՝ ժամանակին ելլուզիան արհարհուոտ և գոռող քաղաքականութեան ոչ միայն տրամադրիլ չէր ականջ անելու լրջմտութեան և ընդհանրական ծովլիկոսին ձայնին, այլև խսդիրները ար ցաւալի ծայրայեղութեանց հասց, որ մեծապէս վիսասակար պիտի դառին ազգային տեսակէտով, ուստի ուղուցեալ մեծանուն Հայրապետը, հաստեղով որ ոչ ոք իրասասութիւն և նհասասութիւն ունի անոր կոչուան և տիտուր նսեմացնելու՝ կը յորդորէ իր «սիրել եղջորը», որ վեհանձութեամբ նայի որ հեղինակներուն և անոնց այդ արքին ձեւականութեանց, «որք ոչ բղխին արթնախանձ սրտից»...»

Եթան ցաւ կայ այս վերջին պարբերուան մէջ, և որքան ծանրակշիռ է ան Ամեն Հայոց Կաթողիկոսի մը պաշտօնական ութեան մը ներքի, դատապարտութիւն պարզապէս անոնց և իրենց այն հա-

ից չէ ուղում բարձրացնել, իսկ ալիւրա-
սմառները ալիւրի գինը աւելացնելով
ցթուխներին ձևուու չէ:

Ստորև պատճենաց հացթուխ-
ըն, որոնք ստիպված եղան թխել բայց
ոտքին Այս հացթուխը, որը օրական
սում էր 10 մէջօկ, այսօր 4—5 մէջօկից
ել չէ թխում, և այդպիսով քաղաքում
ացվում է հացի պակասութիւն:

Յանկալի է, որ քաղ. վարչութիւնը քիչ
ուշք դարձնէր այն կապիտալիստների
ա, որոնք տասնեակ հաղար պարկերով
իւրը պահեստում գիզած և էժան գնով
նցեալ տարփանից զնած՝ այս տարփայ
քը վնասված տեսնելով սկսել են ա-
լացնել ալիւրի գինը: Ինչո՞ւ է մեզ ւոր
եղան հացթուխը, որը այսօր կանչիկ դրա-
վ 3—4 մէջօկ ալիւր է գնում, իսկ վաղը
սխում և իր գերդաստանը պահում... Սա-
սյն բնչ եմ ասում, չէ որ մեր ալիւրա-
սմառներից շատերը քաղաքային ձայնա-
րներ են... Ես կարծիցի՝ ուրիշ տեղ եմ
պրում:

Ս. Գարագաշ

Ազգաւար Կայսրի արձանի բացումը

Օնեգա, 11 սեպտեմբերի
Այսօր ուսաց մայր եկեղեցում հանդի-
ւոր պատարագ և հոգեհանգիստ կատար-
ց Ալքանդր Ազգաւար Կայսրի հա-
սր: Հոգեհանգստից յետոյ թափօրը շարժ-
ց գեպի քաղաքային նորակառոյց այգին,
տեղ այդ օրը կանդնեցրել վերջացրել էին
էքսանդր Ա-ի արձանը: Երբ թափօրը հա-
սր, որոշեալ մալթանքներից յետոյ սպի-
ակ շղարշը քաշեցին, արձանը բաց արին՝
սակներով, ծաղիկներով զարդարված:

Հոգեհանգստից և աշխարհականներից
առեր խօսեցին: Ամբողջ քաղաքացիք երկ-
ու բազմութեամբ ներկայ էին հանդիսին:

Անցեալ շաբաթ, 4 բանուոր մի մա-
րդկում գարսում են աղիւսներ նոր սոլո-
սկործարանը տանելուու Ծնեփա գետի մէջ-
ող համանելով հաւասարակշռութիւնը կորց-
լով մակոյկով խորասուզվում են գետի
սակը: Այդ նկատում են աքսորականներ
ուիթ Դաւթեան ուժանողը և երգւ, հա-
ստարմատար Պ. Մասաչինը. Երկու լինա-
աքսորականներ մակոյկներ են նստում և
բանուորի ազատում: Իսկ մի բանուոր կոր-
ւմ է յատակում, և հետեալ օրը գիտակը
ան, հողին յանձնեցին: Նիկողայոս

բը, տարել են սրա արիւնքը տիւնքով
ոք բերած ամբողջ հարսութիւնը
Գիւղականը կարողացել է վերադառնալ իր
երանկ բանը, քիչ թէ շատ վերանորոգել
ա օգնութեամբ ոռւս կառավարութեան
կենտրօնական Նպաստամատոյց Յանձ-
ժողովին բայց այսօր դարձեալ ապրում
աւերակների մէջ և շնորհիւ այս տարվայ
դէանքարպէս անաջող բերքի՝ զժուարու-
ամբ է բոլորելու տարին։
Կառավարութիւնը դրամական և մթերք-
ով ցոյց առւած օգնութեան հետ միաւ-
ն այս գիւղին օգնել է նրանով, որ յե-
ճագել է ամեն տեսակի պետական տուր-
ուը և գրանով թեթևացը մողովը թէ
թեական և թէ հոգեկան անմխիթար կա-
թիւնը։
Լառավարութիւնը նրանից պահանջում է
քանի օրվայ ընթացքում ներկայացնել
մկին տարիների ապառիկ տուրքերը և

ա ներկայ թւի հարկը ըստ այսմ. 1)
զիս պետական դպրոցին 2400 լ., 2)
նձակի արհեստաւորաց դպրոցին՝ 831 լ.,
ի հաշիւ գիւղական ապառիկ հարկերի՝
3) բուբելի, 4) ներկայ տարվայ հար-

ւ մանով ազգային երկպառակութիւն կը
մանէին։

և թղթ ըստն, որ Պօլսոյ պատրիարքա-
ն՝ ազգը պառակտելու, տկարացնելու
աղջելու իր արտ քաղաքականութեամբ՝
ի լուռթեան և ընդհանրական կաթո-
սութեան իրաւունքները կը պաշտ-
էլը։

և սակայն նախորդ նամակովս ըստ
ի բացարեցի Պօլսոյ ատենի պատ-
րիքին բուն դիտումները կիլիկեան Ա-
ին նկատմամբ, որ «ազուէսին, դունչը
լուլին չհասնելուն, գեռ խակ է» ա-
ին նման, երբ ի գերե ելան, ինչի փո-
եցան։

րդեօք իշմիածնի իրաւասութեանց
ձը պահուելուն՝ «քան զպապն պապա-
» նախկին պատրիարքին այս անսովոր
իւրամեկնելի նախանձախնդրութիւնը
պիտի ըլլար, եթէ Օրմանեան արքե-
կոպոսը յաջողէր Պօլսոյ իր պատրիար-
քեան կցել և Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկ-
ու պաշտօնը և տիտղոսը։

Օմիածնը պաշտպանելու երևոյթին մէջ
և անոր գերագոյն պետը արհա-
նող իր այս ընթացքը ինչերն չպիտի
ջնորդէլն զինքը. կը խորհինք՝ մինչեւ
Աթոռոց իսպառ անջատումին, որ
նի թիւրք իշխանութեանցն ևս ցնորա-

